

Výzva Slovenskej národnej rady „Slováci, bratia!“ vyzývajúca Slovákov do boja za národné práva.

Uverejnil D. Rapant, c. d. II-2, str. 175—177.

Autorom výzvy, aby Slováci podľa príkladu Chorvátov a Srbov povstali proti uhorskej vláde, je Jozef M. Hurban. Výzva bola vydaná pred pripravovanou vojenskou akciou Slovenskej národnej rady a mala povzbudzovať predovšetkým slovenský ľud západného Slovenska do boja za národné práva. Vidieť z nej, že po návšteve E. Štúra a J. M. Hurbana mala byť slovenská akcia koordinovaná s vojenskými akciami Chorvátov, ktorí mali vpadnúť pod vedením J. Jelačića do Uhorska a potlačiť národnooslobodzovacie hnutie Maďarov, čím nepriamo mala sa poskytnúť pomoc Viedni, resp. Habsburgovcom.

Slováci, Bratia!

Od stoeletí leží na Vás bieda a nešťestia. Kto by vypočítal všetko to, čo Vás trápi a morilo. Kamkoľvek človek oči obráti, všade načúvajú len bedovania a žiale; v tých žiaľoch a v tých bedovaniach ohlasujú sa pred svetom životi Váš.

V tomto roku, v roku tomto pamätnom usmiala sa sloboda mnohým národom a mnohí bremená spadli s ich hlavy. On priniesie slobodu i nám, ak i my tak, ako druhí, za ňu zahoríme. Vy ste sa dosiaľ len žalovali, na kolená padávali, o milosť ste prosievali, a milosti ani uľahčenia nenašli. Nie tak si dobúdajú národy slobodu. Sloboda sa vydobúda len zbrojou v ruke, len obeťmi. Tým, čo si ju tak vydobúdajú, pomáha Boh; také národy vyslobodzujú z jarma jeho ruka otcovská.

Preto na stranu bedovania a žiale a zbroj do ruky, Bratia! Zbroj do ruky za svoje spasenia, za svoju slobodu! Darma ste ju inakšie vyčakávali od tisícletia!

Za čo že teda zdvíhame a proti komu obraciam zbroj našu, krajanovia? My zdvíhame zbroj našu za národné práva a slobody národa slovenského. Či neviete, krajanovia, v akom utlačení bola reč a národnosť naša slovenská, či neviete, že všetko, čokoľvek sa len našim volalo, bolo v najväčšom opovržení a v potupe? Reč našu nikde do verejnosti, nikde do porád a schôdzok verejných nepripustili, v školách ju utlačali, z kostolov vyhánali, tých, ktorí sa za národ náš zaujímali, prenasledovali. Ale národ taký, ktorému sa tento jediný prostriedok ku vzdelanosti odberá, zostáva v slepote a v temnote. Nechceme my viac byť v slepote a v temnote, ku ktorej nás odsúdili nepriatelia naši, a preto chceme, aby reč a národnosť naša slovenská došla takej platnosti a toho práva v krajine našej, ako reč a národnosť maďarská. Bojujúc za práva naše národnie, povstávame tým samým proti všetkým odrodilcom, skutočným zradcom národa slovenského, ktorí z našej krve sú, národ náš, kde len mohli, hanobili, utlačali, o jeho reč a národnosť pripravovali, slovom ktorí ubiedený náš národ Maďarom zapredávali. Mnohí z týchto odrodilcov, majúci moc v ruke, neužívali ju k dobriemu pre opustený národ svoj, ale obracali ju k horšiemu; k potlačeniu a honobeňu národa toho, z ktorého pošli, k prenasledovaniu a stíhaniu tých, ktorí národu svojmu nemali tiež lásky ani najmenej k ľudu nášmu; trápenia jeho. bolo jim radosťou.

My povstávame proti ministerstvu maďarskiemu. Maďari, použijúc vzbúr európejských, oborili sa na nášho spoločného kráľa a násilne vymohli od neho vládu maďarskú, to tak rečenô ministerstvo. Bolo nám predtým zle, pod ministerstvom ale maďarským stalo sa nám tisícráz horšie. Teraz začali Maďari samopašne a ako sa jim len koľvek ľúbilo s nami nakladať. Na obrancov národa a práv ľudu nášho nastavali všade po mestách a dedinách šibeníc, priateľov, dobrodincov a zástupcov národa nášho, ktorých len schytať mohli, pohádzali do žalárov a temníc, kde ich držia a mučia. Po krajine sa dalo zbierať zlato a striebro, nie proti Turkom, nie proti Francúzom, ale proti Chorvátom a Srbom, bratom našim, na národ náš privalovali neslýchanie dane a dávky a teraz vyberajú všade po krajine a hlavne z národu nášho vojakov v neslýchanom počte, s ktorými chcjú bojovať proti Chorvátom a Srbom, slovanským našim bratom, čo zároveň nám, nemohúc viac znášať jarmo maďarské, povstali proti nim a tiahnu na Pešť. Proti tomuto ministerstvu my povstávame, ktorého životom žijú utlačitelia národa nášho, s ktorého zahynutím padnú tí tiež do prepasti. Kráľ náš dau v mesiaci brezne všetkým národom slobodu, ale maďarské ministerstvo zatrimalo ju len pre Maďarov a nás hanobne o ňu olúpilo.

My bojujeme za kráľa a jednotu mocnárstva rakúskeho. Nechceme my tiahnuť s Maďarmi, nechceme zároveň Maďarom a jich ministerstvu násilia robiť dobrotievemu kráľovi nášmu, nechceme sa trhať od Rakúska, jako oni, ale na tom sme, aby sme pod berlou kráľa nášho vo spojení a zväzku s druhými slobodnými národmi v rakúskej ríši stáli, a zároveň druhým národom rovnakých národných a politických práv požívali.

A jako bojujeme za práva národa celieho, tak bojujeme i za právo a slobodu každieho obyvateľa krajiny našej, každieho človeka. Chceme, aby všetci rovnakí si boli pred zákonom a súdom, chceme aby všetci to dosiahnuť mohli, čo darmi, čo pilnosťou svojou zaslúžia; chceme, aby sa ťažký a nezaslúžený stav ľudu nášho už raz konečne poraviu a uľahčiu.

Za toto Vás vyzývame do boja a pod zástavy naše, Slováci! Do boja všetci, do boja každý! Nech povstane dedina, kopanica, mestečko a mesto slovenské, nech vypovie zaraz poslušnosť a odoprie všetko maďarskiemu ministerstvu, vrchnostam od neho nastavaným, a každej maďarskej vláde, akokoľvek by sa volala. Keď povstanete všetci, bude víťazstvo na našej strane; mnoho nás je od Dunaja do Torysy. A v tomto boji máme za pomocníkov bratov našich Chorvátou a Srbou, ktorí pod náčelníctvom slávneho bána Jelačića¹ a polnieho vodcu Stratimiroviča² tiahnu na Pešť s veľkými, hrdinskými, víťaznými plukami. Ale ako v každej veci, tak i tu treba riadu a poriadku. My, vidiac, že prišla hodina povstania Slovákom a znajúc, že povstania toto čaká na vyzvania naše, opretí o dôveru národa, ktorou nám zverovau dosiaľ vedenia záležitosti svojich, vzali sme na seba vedenia poriadku v povstaní národnom. Urobíme všetko, čo len bude v silách našich pre oslobodenia a spasenia národa nášho drahieho, za to ale aj žiadame od národa prísno vyplnenia všetkieho, čokoľvek potrebnieho beh povstania so sebou prinesie a v ustanoveniach Národnej rady sa mu na známosť dá. Nikoho inšieho teraz nemá počúvať, od nikoho druhieho rozkazy žiadne prijímať národ

¹ Jozef Jelačić (1801—1859), rakúsky poľný maršal, ktorého cisár Ferdinand V. na jar 1848 vymenoval za chorvátskeho bána. Na jeseň viedol Jelačić v službách kontrarevolúcie ozbrojený útok proti uhorskej vláde.

² Juraj Stratimirović (1823—1908), vodca srbských povstalcov proti uhorskej vláde r. 1848. Srbský národný kongres v máji zvolil ho za svojho predsedu. Na jar 1848 žiadal na poslednom uhorskom stavovskom sneme v Bratislave osobitné práva pre uhorských Srbov.

náš okrem od národnej svojej vrchnosti, od Národnej našej rady a tých predstavených, ktorí sa alebo s porozumením Národnej Rady volili, alebo s jej vedomím na svojich miestach ostavili, alebo ktorých podľa potreby Národná Rada na jednotlivých miestach ustanovila. Vedenia záležitosti povstania národného tak dlho zatrimame, kýmkoľvek ono trvať bude, a národ náš oslobodený do prístavu pokoja sa nedostane. Potom nech si ustanoví, čo mu bude treba, národ sám. Národná rada bude mužne, spravodlivo, ľudsky, s nepriateľmi našimi ale prísne a podľa pravdy a súdu pokračovať. A za našich nepriateľov považujú sa všetci tí, ktorí by proti našej slobode národnej slovom lebo skutkom voľačo robili, naše povstania očerňovali a zatracovali, ktorí, sami sú Slováci, na slovenský národ by špintali, od neho sa trhali a národ a ľud náš slovenský potlačovali; považujú sa za nepriateľou našich vecí všetci tí, ktorí by sa nám zbrojnou rukou postavili, maďarskô ministerstvo lebo ktorúkoľvek inú maďarskú vládu uznávali a poslúchali, ktorí by niečo proti nášmu kráľovi a jednote rakúskeho mocnárstva páchali. Všetci títo sú naši nepriatelia; s nimi sa podľa zásluhy nakladať bude.

Slováci! Obráťte sa s dôverou k nám a zmužte sa. Čas je drahý, chvíľa je príhodná, aká sa nám vari nikdy viac nevráti. Hore do zbroje a úhrnkom pod zástavy naše!

Nech vykvitne naša sloboda, nech žije náš kráľ, nech Boh dá národu nášmu lepšie dni!

Národná Slovenská Rada

Mich. Miloslav Hodža, Ludovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban.

8

Výzva Slovenskej národnej rady, určená pre príslušníkov uhorských vojsk českej a slovenskej národnosti.

Uverejnil D. Rapant, c. d. II-2, str. 160—161.

Pri vpáde slovenského dobrovoľníckeho sboru organizovaného Slovenskou národnou radou vo Viedni sa očakávalo, že jeho príslušníci sa stretnú v bojoch s uhorskými vojskami, v ktorých boli aj českí a slovenskí vojaci. Rozšírením výzvy sa malo docieľiť, aby nedošlo medzi dobrovoľníkmi a pravidelnými uhorskými vojskami k zbytočnému krviprelievaniu.

Vojáci!

Vysílajú Vás bojovať proti nám; víte-li kdo, víte-li proti komu?

Vysílá Vás maďarské ministerstvo, které se od našeho společného císaře a krále odtrhlo, které Čechům a Moravanům nic dobrého neudělalo, ba naopak jim všechno zlé přeje, které Slovákům ty největší krivdy dělá, uvalujíc na lid velké nesnesitelné daně, berouc do vojska velký neslýchaný počet jich synů, vsazujíc do žalářů všechny ty, kteří se hlásí o právo a svobodu národa svého, kteří chtějí, aby Slovákům v tomto věku všeobecné svobody též lépe se vedlo. A Vy byste, vojáci, synové Čechů, Moravanů a Slováků, pro toto ministerstvo, pro takové lidi bojovati chtěli!

Jeden národ sme my, Vy tam synové české země, Vy ze sousední Moravy a Vy slovenští synové od břehů Váhu, Hrona i Dunaje. Jedna řeč se po těchto krajínách ozývá;